ANTE TOMIĆ
DRAŽA PETROVIĆ

JESI LI VIDEO OVO 2

Laguna

Nedeljnik

Copyright © 2025–2026, Ante Tomić, Dragoljub Petrović
Copyright © ovog izdanja 2026, LAGUNA
Copyright © ovog izdanja 2026, NEDELJNIK

Fotografija Ante Tomića © Igor Pavićević / Arhiva Nedeljnika
Fotografija Dragoljuba Petrovića © DANAS

JESI LI VIDEO OVO 2

●●●

Dragoljube, dična starino,

Pisao sam ti kako sam išao u Stockholm na Springsteenov koncert. U subotu ujutro žena i ja smo po običaju pošli na splitski Pazar i užasnuli se korama lubenica, gnjilim krumpirima, zgužvanim pivskim limenkama, zamotuljcima pelena i slomljenim kišobranima na gomili građevinske šute kod prepunjenih, išaranih limenih kontejnera. U sto pedeset metara moje male ulice u kotaru Lučac, dao bih se u život okladiti, bilo je više škovaca nego što bi se sakupilo na svih tristo sedamdeset sedam kvadratnih kilometara glavnog grada Kraljevine Švedske.

Kad shvatim kakvim sam životinjama okružen, kad opazim da je netko u kontejner za biološki otpad, iz neke meni nedokučive, slaboumne pakosti, ubacio stari vodokotlić i goblen s kupačicom, ispuni me takva srdžba da bih mogao, čini mi se, s neke visoke zgrade snajperom ubijati slučajne prolaznike. „Zašto ne odemo odavde?“, govorim ženi. „Zašto mi ne živimo s nekim normalnim narodom koji je zabrinut za okoliš i stvarno, bez zajebancije, voli svoju zemlju?“

Ono što će se dogoditi u Srbiji, iskopavanje jednog metala, istina, rijetkog i skupog, ali iznimno opasnog za život, za vodu koju pijemo, za tlo iz kojeg raste hrana koju jedemo i zrak koji dišemo, za mene je čin agresije usporediv s ratom. Koja je razlika, kad bolje pogledaš, između Tuđmanove *Oluje* prije trideset godina i *Rio Tinta* danas? Jedan će teritorij za

dugo vrijeme biti izgubljen. Bezobzirna rudarska eksploatacija učinit će život nemogućim, otjerati lokalno stanovništvo, ostaviti pusti, beživotni kraj. Jadar i Rađevina neće biti drugačiji od spaljenih srpskih sela oko Knina i Obrovca.

Kad je ono Olaf Scholz došao u Srbiju da s Aleksandrom Vučićem potpiše sporazum o iskopavanju litija za potrebe Europske unije, prizor s aerodroma meni je bio kao iz nekog partizanskog filma. Lijevo je stajao njemački okupator, desno domaći izdajnik. I teško mi je kazati koji je od njih dvojice gori. Prirodni je poriv nekako, svakome od nas, izabrati stranca. Njemačkog kancelara.

I zaista, Dragoljube, ono što je Scholz učinio dosta si dobro opisao na jednom mjestu u svome posljednjem pismu. Ona odvratna navika naših seljaka da po noći natrpaju traktorske prikolice šutom, plastičnim flašama i izanđalim dušecima, i sve to đubre zatim istovare na komšijinu njivu, u osnovi je isto što je Europska unija dogovorila sa srpskom vlašću.

Njemačka tako neće iskopavati svoj litij, kojega navodno ima mnogo više od Srbije. Neće se razrovati tirolski pejzaži, neće oboljevati češka djeca i neće španjolske krave otrovane skapavati na pašnjacima, već će cijeli taj užas jednostavno maknuti daleko od sebe. Da bi njihova priroda ostala zdrava, netaknuta, rijeke čiste i šume zelene i guste kao u ono davno doba kad je u njima, u kući od kolača, živjela zla vještica iz bajke braće Grimm, toksična se ruda vadi na sigurnoj udaljenosti. Da bi vijugavim cestama između dražesnih švarcvaldskih obronaka bešumno jurili ekološki superiorni električni automobili, europski će gadovi bez trunka kajanja upropastiti balkansku sirotinju.

Ali, naravno, mnogo su strašniji naši koji će im to dopustiti. Oni što se u Srbiji ponosno nazivaju patriotima, a u

Hrvatskoj kažu da su domoljubi. I kod tebe i kod mene oni su unatrag mnogo godina na vlasti, moglo bi se čak kazati da nacionalistički režimi nikad nisu bili čvršći, a opet u obje zemlje njihova je glavna laž višekratno, uvjerljivo raskrinkana.

Stoljećima smo slušali kako će nam biti krasno jednom kad se, dat će bog, oslobodimo stranih okupatora, kad zbacimo, štono bi pjesnik rekao, tuđinski jaram. Jer uvijek je netko drugi bio kriv. Čitavu smo povijest kroz suze ponavljali kako nas nemilo iskorištavaju. Sa svih strana. Stiskali smo oči dok su nam Turci mećali u dupe, a Austrijanci nam ga gurali u usta, fantazirajući kako će sve biti bolje ljepše jednom kad, dat će bog, budemo svoji na svome. Kako ćemo u svojim državama uživati u obijesnom obilju. Ptičjega mlijeka nam neće nedostajati jednom kad se riješimo i Habsburga u redengotima i sultana u dimijama i slobodno izaberemo jednoga od nas da nas vodi. Jednoga koji govori našim jezikom, koji čuje vapaj malog čovjeka, bratski se sažali nad njim i prevrne svijet da bi mu pomogao.

Hiljadu godina smo tako nesnosno kukali, dok i bogu valjda nismo dosadili. „'Oćete svoju državu? Ajde, baš da vas vidim", rekao je bog. I šta se, naravno, otkrilo? Da su srpski patrioti i hrvatski domoljubi stvarno mnogo, mnogo, mnogo bolji ljudi, pošteniji, iskreniji, duševniji...

Jesu mudo labudovo!

Takozvani naši će nas prvi prodati. Za najmanje pare. Bezbroj smo puta gledali kako su se žestoki nacionalisti uzbudili i pohotno dahtali kad su im samo pedeset eura pokazali. Dok si trepnuo, izdali su interese svoje zemlje i svoga naroda. Krčmili su sve redom, tvornice, poljoprivredna imanja, trgovačke kuće, građevinska poduzeća, brodogradilišta, hotele, šume, ceste, izvore pitke vode, morske i riječne obale. Bez pardona su otimali svojoj braći i sestrama da bi Izraelci

u Dubrovniku gradili golf terene. Vlastitu bi mater nasilno iselili da bi Arapi podigli Beograd na vodi.

I kad ih vidiš kako se oni sa strancima sve lijepo, ljudski dogovaraju, nije ti jasno: zašto smo se stoljećima mučili, zašto su naši glupi preci ginuli od kopalja, strelica, čeličnih sječiva i olovnih kuršuma? Zar nije to moglo biti sretnije, ugodnije? Kad je prije šest, sedam godina predsjednica Kolinda Grabar Kitarović primila neke turske poslovne ljude koji su pokazivali ambiciju ulagati u hrvatski turizam, pomislio sam kako je i srpski car Lazar, da je bio pametan, mogao jednako tako napraviti na Vidovdan 1389. godine. U zoru na Kosovom polju, umjesto krvi i jauka i desetaka hiljada što kršćanskih, što muslimanskih leševa ostavljenih na gozbu strvinarima, srpski je vladar mogao možda miroljubivo dočekati Turke. Ne kao okupatore, već kao investitore.

Kad vidiš kako se Aleksandar Vučić s njemačkim kancelarom Olafom Scholzom lako i brzo dogovorio da raskopa i uništi jedan srpski kraj, shvatiš da je Lazar Hrebeljanović propustio povijesnu priliku da turskog sultana Murata primi u šatoru, da skupa sjednu na šareni ćilim pa sve uz sušenu govedinu i sudžukice, kajmak, turšiju, ljuti ajvar i svježe pečene, vruće somune potpišu ugovor o petstogodišnjoj koncesiji na plodouživanje srpskih oranica, pašnjaka, voćnjaka, šuma, rijeka i jezera.

Kakva je zaista razlika između investitora i okupatora? Po čemu su naša današnja navodno ugodna povijesna iskustva s Turcima i Nijemcima drugačija od onih nekadašnjih, zloglasno neugodnih? Istina, nema više nabijanja na kolac ni odvođenja nejake muške djece preko mora, ni silovanja nevjesti ni okrutnih begova i aga koji otimaju ljetinu odrpanim i gladnim seljacima, ali nije opet ni mnogo bolje. Od Vučića i Brnabić čuli smo, istina, krasna obećanja kako će zaradom

od iskopavanja rijetkog metala preporoditi zemlju. Srbija će čudesno procvasti. I ja ne sumnjam da će nekolicina njih u Naprednoj stranci napuniti džepove. Ali koja će zarada biti stranački neopredjeljenim nesretnicima koji žive oko nalazišta litija? Koliko će njima *Rio Tinto* platiti i koliko će im na koncu ostati, kad odbiju troškove kemoterapije i zračenja?

Izrabljivanje je uvijek i svugdje zapravo vrlo slično. Nije se mnogo promijenilo. Kad se pogledaju gole brojke, zarada srpskih seljaka na litiju bit će možda i skromnija od zarade njihovih predaka kojima su turski zemljoposjednici jednom uzimali trećinu uroda. Današnji su investitori, moj Dragoljube, možda samo nešto lukaviji od nekadašnjih okupatora. Investitori imaju uspješniji, što se kaže, pi-ar. Bolji im je marketing.

●●●

Ognjeni Ante,

Pročitao sam za jedno poslepodne tvoj novi roman *Nada*. Kako li se samo setio da piše romansiranu biografiju Nade Topčagić, odlična ideja, Bjela će odmah da snimi nastavak *Tome* po Antinom romanu *Nada*, a Ibrahimović će da otkupi pola tiraža, pomislio sam kad sam knjigu video u izlogu *Lagune*.

Još od maja čekam da *Nadu* pročitam, od kada sam je dobio sa posvetom autora. Piše: „Dragom Petroviću, junački. Ante Tomić, Beograd, 25. svibnja, 2024."

Čekao sam pogodan trenutak, jer za dobre knjige treba čekati prave momente. Neki lenji odmorčić u zapadnoj Srbiji, na primer, pravi ambijent za čitanje romansirane biografije Nade Topčagić.

Krenuo sam *Nadu* da čitam u nedelju malo pre nego što je Novak Đoković osvojio zlato na pariskoj Olimpijadi, odgledao finale, pa nastavio da čitam do uveče. U pauzama cugnuvši koju rakiju trnovaču, od koje malo trnu usta. I mogu ti reći da je to jedan jako dobar roman. Ima smešno, što kažu. Ima Felinija, ima duha, ima svega. Jedino nema Nade Topčagić, al' dobro, naći će već Bjela nekog da mu napiše scenario.

Ta priča o ljudima sa hrvatskog ostrva Svete Margarete, svetiteljke poznatije u Srba pod imenom Ognjena Marija, za koju postoji indicija da pripomaže u lečenju neplodnosti,

kod uspešnog pravljenja dece i u sličnim životnim nepogodama, pročitao sam nekoliko dana pošto je Ognjena Marija bila u Srbiji.

Mislim, nije baš došla u Srbiju, nego su vernici obeležili njen dan, 30. jul, a saznao sam da je baš tog dana Ognjena Marija kada mi je spasilac na lokalnom seoskom bazenu gde sam bio na mini-odmoru, tog jutra onako usputno kazao: „Danas neće biti gužva, ljudi veruju da ne valja da se kupaju kad je Ognjena Marija."

Jbg, to mi je rekao tek kada sam skočio u bazen da provežbam ovaj moj sveže operisani lakat od već opisanog skrljavanja s bicikla, koji se teško pokreće, ne mogu, druže Tomiću, ni „lakat" da pokažem levicom, naprosto ne ide, al' razmislio bih da li bih skakao u bazen da sam pre toga saznao da na Ognjenu Mariju ne valja kupati se.

– Ja za sve važne informacije saznam poslednji! – procedio sam u onom bazenu, zagnjurivši glavu tog trena kada mi je spasilac objasnio da ne brinem jer neće biti gužva, a u stvari me je dodatno zabrinuo, jer šta ja sad da radim, moj Tomiću, ako Ognjena Marija zabeleži u neki svoj tefter, u neku svoju eksel tabelu osvedočenih grešnika: „Petrović ima minus, okupao se na moj praznik ujutru oko 8.45!"

Zašto pored bazena, uz one natpise „Zabranjeno skakanje u bazen", „Zabranjeno dobacivanje loptom", „Pazi, klizav pod!", ne piše i „Zabranjeno kupanje na Ognjenu Mariju"?

Jebeš gužvu ako baš ja tog dana od svih ovozemaljskih grešnika dobijem negativne reference odozgore samo zato što sam neoprezno ušao u bazen ne raspitavši se prethodno koje je danas crveno slovo i šta ne valja raditi tog dana prema verovanju lokalnog življa.

Mogao je čak i spasilac da me spase, pa da mi to kaže pre no što sam ušao u vodu. Ili makar da mi ništa ne kaže, možda

bi mi samo bilo čudno što se retko ko kupa, kao jednom u Puli kada sam se začudio što je uvala prazna od kupača, pa onda sav srećan skočio u more. I plivao sve dok nisam osetio žar jedno osam meduza. Kakav danak neiskustvu!

Uzmem ja da guglam, moj Tomiću, šta sve može da se desi čoveku koji se okupao na Ognjenu Mariju u bazenu – za svaki slučaj, što se kaže, sad kad sam već napravio samom sebi pravoslavni pičvajz, treba znati kako se izvući sa što manje posledica.

Guglam na ležaljci pored bazena, kao kad ljudi pretražuju „šta da radite ako vas ujede pčela". Samo sam pretraživao pojam „šta vam se može desiti ako se kupate na Ognjenu Mariju", i nađem crkveni sajt gde vernici pitaju sveštenike, a sveštenici odgovaraju, nešto kao male tajne velikih majstora, istina religijskih majstora.

Jedna žena je na tom sajtu zatražila stručno mišljenje: „Pomaže Bog, Časni Oci, interesuje me da li je običaj da se ne sme kupati na Ognjenu Mariju narodna praznoverica ili zapovest iz iskustva Crkve. Čula sam da su se neki ljudi udavili kupajući se na otvorenim vodama, na praznik Svete Marine. Željka"

I časni oci iz kol-centra joj odgovaraju: „Bog Vam pomogao, Željka, ja bih pre rekao da je to narodno verovanje u tom kraju. Još nisam video da je negde crkva zabranila kupanje na otvorenim vodama zbog ovog ili onog svetitelja. Dogodi se, kao što vidite, da se ljudi udave ali to nije zbog svetitelja. Svaki dan je u godini posvećen nekom od svetitelja ili mučenika. Neka Bog pomiluje one koji su se udavili na dan Svete Marine, molitvama Svete Marine. Puno pozdrava i Božjeg blagoslova. Otac Dejan"

Reči oca Dejana, koji je valjda tog dana dežurao u crkvenom kol-centru za prijave raznih nedorečenih bogohulnih

delatnosti, malo su me umirile. A i vesti sa ostalih sajtova gde je jasno pisalo da na Ognjenu Mariju treba izbegavati kupanje u vodama, ali samo „velikim vodama", a u velike vode se, tešio sam se, valjda ne ubraja lokalni bazen sa blago termalnom vodom za koju kažu da leči kožne bolesti, spasilac mi je čak rekao da mu ko dlanom o dlan prošla Ahilova tetiva ili pak Ahilova peta, za samo dvanaest dana kupanja.

Okej, znači, ako Ognjena Marija ne računa bazen pet puta deset metara u velike vode, spasao sam svoju dušu, tešio sam se, mada me je zabrinuo naslov na sajtu *Najžena* gde piše da „Ognjena Marija nikome ne prašta". Brinulo me da ne dođe do nekog baga u onom gore računarskom sistemu, pa da ostane upisano u eksel tabeli da sam se kupao, ali bez fusnote da je to bilo u malim vodama. I rešio sam da tog dana odustanem od kupanja, mada bi sigurno za ovu prepisku bilo dragoceno da ti opišem kako sam se udavio uz pomoć junakinje tvog romana, Ognjene Marije, među Hrvatima poznatije kao Sveta Margareta.

Kao što ti rekoh, tog dana kada sam čitao tvoj roman, odgledao sam i Đokovića, koji pak ima sreće sa svecima za razliku od mene – čitam danas u jednom vlastoljubivom tabloidu naslov: „Novaka Sveti Vasilije vodio do zlata". Tu još piše da se srpski as pred put na Olimpijadu u Pariz pomolio nad moštima Svetog Vasilija u manastiru Ostrog i dobio ikonicu od mitropolita Joanikija, od koje se nije odvajao na Olimpijadi.

Zbog toga je Novak odmah posle osvajanja zlata nekoliko puta ponovio: „Bog je veliki!", piše taj list, i nastavlja da nam tumači male tajne velikih majstora – na taj način je Novak zahvalio na tome što je uspeo da učini nemoguće, da savlada trenutno boljeg od sebe.

Ja sam, moj Ante, do sada mislio da Đoković pobeđuje zato što besomučno trenira, mentalno je na zemlji kad bi svi drugi padali u paniku sa depresijom, ali, eto, biće da su Bog & Sveti Vasilije bili u njegovom stručnom timu. Samo njih dvojica nisu sedeli u loži na stadionu *Filip Šatrije*, nego nešto malo više.

I onda su odozgo, verujem kao totalni laik, malo ometali onog Španca Alkaraza, jer zna biti zeznuto kad ti kod drugog servisa sunce kojim su upravljala ona dvojica malo jače sune u oči ili kad mu neko odozgo na španskom dobaci: „Kilavko!“ Jer Bog, pretpostavljam, zna sve jezike tečno.

Te i ja nešto razmišljam da vidim koje bih sve vajde ja mogao imati od Ognjene Marije ako se malo više zainteresujem za temu. Znam da pomaže u lečenju neplodnosti, ali meni to više ne treba, tražio bih od nje, recimo, da me štiti od pada sa bicikla, što mi je uža specijalnost, ali bi me ona verovatno uputila na nekog za tu rabotu nadležnog sveca.

Ali problem je, moj Ante, što guglanjem nisam našao nijednog pravoslavnog sveca zaštitnika biciklista, ima samo jedan rimokatolički, Sveti Franjo, po kome je nazvan Biciklistički klub „Sveti Franjo“ iz Brestovskog u Bosni, koji vozi razna bicikločašća. To ti je hodočašće na biciklu.

Međutim, ako ja sad treba da menjam veru da ne bih padao c bicikla, onda ću, moj Ante, pre registrovati Teniski klub „Sveti Vasilije Ostroški“, barem ću naučiti da igram tenis. Osvojiću makar Vimbldon i postati bogat ko Đoković. Plus primeran pravoslavac o čijim vezama sa svecima će pisati tabloidi koji inače vrve od antihrišćanstva, ali poklanjaju male ikone zalepljene na naslovnicu o svakom velikom svecu.

Hoću ti reći, Tomiću – iz ovog tvog romana ispada da je Sveta Margareta, po srpski Ognjena Marija, svima pomogla da dobiju decu, mada, čini mi se da im je više pomoglo to

što su na onom ostrvu sopstvenim snagama našli ljubav svi junaci tvoje priče, pa čak i Srbi i Hrvati. E sad ja ne znam jesi li baš tako mislio kada si pisao *Nadu*, al' nek Bog, Sveti Vasilije i Sveta Margareta daju zdravlja da pišeš te tvoje divne romane još dugo, dugo.

I reci mi koji ti svetac pomaže, dragi Tomiću, probao bih i ja...

●●●

Strogi, ali pravedni Petroviću,

Mnogo sam razmišljao o onome što si pročitao u režimskim novinama, da je Novaku Đokoviću na putu do olimpijskog zlata pomogao Sveti Vasilije Ostroški. Izlažući se opasnosti da se Sveti Vasilije užasno rasrdi i sprži me ognjem s nebesa, da samo hrpica toplog pepela od mene ostane, izrazio bih sumnju da se to tako dogodilo. Jer sjetio sam se, eto, da je Đoković odlazio i u piramide u Visokom i slušao predavanje Semira Osmanagića.

Tko bi mogao sa sigurnošću kazati da Đokoviću za parišku pobjedu boravak u bosanskoj piramidi nije bio važniji od posjeta crnogorskom manastiru i klečanja pred moštima čudotvornog sveca? Sveti Vasilije je, istina, poznati zaštitnik tenisača, ali to je i Oziris, egipatski bog plodnosti. Čak neki kažu da je Egipćanin moćniji. Sveti Vasilije je, tvrde autoriteti, stvarno dobar samo za bekhend paralelu, a hoćeš li popraviti izlazak na mrežu, volej, slajs i, pogotovo, drugi servis, nema, kažu, do dobrog starog Ozirisa.

Valja biti oprezniji kod obraćanja svecima za pomoć, a osobito bi sportaši trebali paziti na to. Trebali bi detaljno čitati žitija, razgovarati sa svećenicima i nakon dugih konzultacija skrupulozno odabrati kojemu će se nebeskom ugledniku moliti. Nije svaki svetac za sve.

Moglo bi lako biti da je u nedjelju u finalu olimpijskog turnira u vaterpolu Srbija pobijedila Hrvatsku samo zato jer

su u srpskoj svlačionici imali moćnu ikonu Svetog Lazara, a Hrvati su zaboravili ponijeti Gospu Sinjsku, kojoj se inače mole, i u zadnji čas su od gimnastičara posudili sliku Svetog Leopolda Mandića, ne znajući da taj žgoljavac nema baš nikakvog utjecaja na rezultate u vodenim sportovima.

Džaba ti je, moj Dražo, sve mukotrpno treniranje, prehrana bogata bjelančevinama, vatrena podrška s tribina i inspirativni motivacijski govori, ako nemaš pravog sveca na svojoj klupi. Ako ti između pomoćnog trenera i fizioterapeuta ne sjedi nekakav bradonja u dugačkoj haljini s blistavom aurom oko glave. Izbor pravog sveca katkad je pola medalje. Vaterpolska reprezentacija Češke, samo za primjer, ni na jednom natjecanju, ni na olimpijadama ni na svjetskim i europskim prvenstvima, nije napravila nikakav značajniji rezultat. Zašto, upitaš se? Šta nekog Vaclava ili Jaroslava sprečava da budu dobri s loptom u bazenu?

Osim možda činjenice da se zaštitnik Češke, Sveti Ivan Nepomuk, utopio u Vltavi.

Streličari, ni oni s lukom ni oni sa samostrelom, ni u ludilu se neće za pomoć obratiti Svetom Sebastijanu, koji je u ono tegobno rano doba kršćanstva mučenički izdahnuo izboden rimskim strijelama.

Jedan od komičnijih nesporazuma u traženju božanske intervencije na sportskom terenu dogodio se hrvatskoj nogometnoj reprezentaciji na Svjetskom prvenstvu u Brazilu 2014. Na nebesima se vjerojatno i danas, deset godina kasnije, čude nevjerojatnom događaju da su Luka Modrić i društvo prije odlaska u Rio de Janeiro na Kaptolu posjetili kardinala Bozanića. Nogometaši su prvog čovjeka Katoličke crkve u Hrvatskoj razveselili dresom s crvenim i bijelim kvadratićima i imenom Bozanić preko pleća, a on ih je zauzvrat

blagoslovio. Tiho se pomolio da momcima Gospodin podari snage i samopouzdanja da pobijede sve protivnike.

I znaš što se dogodilo? Šipak! Naši nisu ni grupu, koju u Hrvatskoj zovu i skupina, prošli. Vratili su se kući posramljeni, samo s tri boda osvojena u pobjedi nad Kamerunom, a od druge dvije reprezentacije u skupini A, od Brazila i Meksika, glatko su izgubili. Postoji objašnjenje i za to. Čitavo vrijeme nam je u stvari stajalo pod nosom. Znaš li koja je najveća katolička zemlja na svijetu? Nevjerojatnom koincidencijom, to je upravo Brazil. Zar nije bilo oholo očekivati da će četiri milijuna hrvatskih katolika Bogu biti važniji od sto dvadeset tri milijuna brazilskih?

Znaš li zatim, Dražo, koja je druga najveća katolička zemlja na svijetu? Čudesnim slučajem radi se o Meksiku. Ako bi Bog možda, slušajući mrmljanje molitvi iz Zagreba, Rijeke, Vinkovaca i Dubrovnika, poželio nadahnuti hrvatskog napadača Marija Mandžukića da se strelovito zaleti put protivničkih vrata i zabije pod rašlje, momentalno bi se predomislio kad bi se zaorila grmljavina vjerničkih glasova iz Centralne Amerike. Četiri milijuna hrvatskih „Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas grešnike" bili su kao kap prema moćnom vodopadu devedeset dva milijuna meksičkih „Santa María, Madre de Dios, ruega por nosotros pecadores".

Ako su ozbiljno računali da će im Bog pomoći, Modrić i društvo su na Svjetskom nogometnom prvenstvu 2014. mogli uspjeti jedino da su konvertirali na islam.

Meni je, moram priznati, svaki oblik pobožnosti čudan, a osobito me zbunjuju sportaši. Oni su, opazio si, gotovo bez iznimke vjernici. Postignu li zgoditak, prekrste se i zahvalno pogledaju u nebesa ni na sekundu ne sumnjajući da Stvoritelj svemira navija za njihovu momčad. Otkud im ta samouvjerenost? Prije desetak godina u *Slobodnoj Dalmaciji*

sam imao jedan tekst koji je mnoge naljutio, o hrvatskoj atletičarki Blanki Vlašić.

Mlađim čitateljima, posebno ako su iz Srbije, ovdje vjerojatno dugujem kratko objašnjenje. Vlašić je bila velika sportašica, pobjednica mnogih natjecanja u skoku uvis, ali joj je uvijek nedostajalo neznatno, možda manje od nokta, da obori svjetski rekord i postane legendarna, i tu joj nije znatnije pomoglo ni kad se potkraj karijere srčano okrenula Bogu. U jednoj prilici negdje je osvojila broncu i krenula u suzama moliti, a ja sam se u novinama odvažio upitati nekoliko nedužnih pitanja.

Može li mi netko objasniti, napisao sam, što će velikom Bogu na nebesima olimpijska bronca u skoku uvis za žene? Da je Bog htio medalju u skoku uvis, pa još u, neobično, ženskoj konkurenciji, mogao je valjda uzeti zlato. Ako je jednu natjecateljicu izabrao i Svetim Duhom specijalno nadahnuo dok je trčala put vodoravne letvice na metar i devedeset centimetara, zašto je nije učinio neprikosnovenom pobjednicom? Treba li zaključiti kako Bog one dvije skakačice ispred nje ipak mrvicu više voli?

Ne pamtim kad se na mene sručilo tako mnogo čitateljskog gnjeva kao kad sam, kunem ti se, bez ikakve zle namjere, iznio određene teološke nedoumice o vezi religije i fiskulture. Uzorni kršćani i katolici neobuzdano su me psovali i vrijeđali na forumima i društvenim mrežama. Nije me to, naravno, obeshrabrilo. Naprotiv, usudio sam se dodati kako mi se čini svetogrdno da se Boga za svaku pizdariju poteže za rukav. Vjernik bi, napisao sam, valjda trebao biti skromniji i ovako u sebi govoriti:

„Pusti, Bože, moje nagrade i počasti i posveti se radije žalosnima, siromašnima i poniženima. Onima koji zaista stradavaju. Pobrini se za mornare u oluji, za vatrogasce u

požaru, za vojnike što su ne znajući pošli miniranim terenom. Učini da spasioci na vrijeme dođu do rudara zatrpanih pod zemljom i planinara pod snježnom lavinom. Sažali se nad ćelavim malim pacijentima na dječjoj onkologiji. Daj nam, dobri Bože, samo živu glavu na ramenima, a s ovim manjim, svakodnevnim nevoljama, s krovovima što prokišnjavaju, istrošenim gumama na autu, jedinicama iz matematike, kurjim očima i olimpijskim turnirima, mi ćemo se sami snaći."

Gledajući sa strane, ovo se meni čini logično zaključivanje, ali dopustit ću da ja, kao ateist, ne razumijem kako vjera zapravo funkcionira. Meni je ipak bliži Zlatan Ibrahimović, najbistriji od svih sportaša iz naših krajeva. Nikolu Jokića sam, usputno kazano, sve donedavno smatrao izuzetno bistrim, dok ga nisam vidio kako pjeva Baju Malog Knindžu.

Ali dobro, da se vratim na Ibrahimovića. Prestao je igrati, ali i dalje oduševljava. Slušaj što je ovaj svjetski megacar nedavno kazao, hrabro i bez izmotavanja, usprkos svim nogometašima koji se krste i gledaju u nebesa: „Ne vjerujem u Boga. Kad je moj brat umirao od leukemije, gdje je On bio? Moliš mu se svaki dan, zahvaljuješ Mu svaki dan, ali gdje je onda On u takvim trenucima? U mom svijetu svatko je svoj bog." Svako slovo ove izjave ja potpisujem.

●●●

Dragi koautore Tomiću,

Prodavci *Lagunine* knjižare u centru Beograda bili su na ivici da zovu specijalne antiterorističke jedinice kada su u petak 13. septembra primetili bradatog čoveka sumnjive spoljašnosti koji je oko dva sata i trideset pet minuta stajao ispred izloga nakrcanog knjigama, ne mrdajući.

Gledao je prvo u donji deo izloga, gde su poređana najnovija izdanja, povremeno podižući glavu i osmatrajući unutrašnjost radnje. Ledenim pogledom je gledao šta ljudi kupuju, prateći ih kako od stalaže sa bestselerima idu ka blagajni. Očevici kažu da je bilo jezivo.

I tako, kao što ti rekoh, dva sata i trideset pet minuta, tog petka trinaestog, a na taj dan i datum se svakakve jezive stvari dešavaju još od 1927. godine kad se, čini mi se, dogodio stravičan krah na berzama.

Trinaest je uopšte zeznut broj. Mnogi oblakoderi u svetu nemaju trinaesti sprat, naprosto ga preskoče, redovi u avionu nemaju trinaesti red, već posle dvanaestog odmah ide četrnaesti, autori knjiga iz celog sveta gledaju da im knjiga ni slučajno ne izađe trinaestog, dok se neizlaženje knjige na petak trinaesti, što je duplo veći rizik, podrazumeva, jer niko nije blesav da se od tolikih dana u godini uhvati baš za taj.

To rade samo urođeni baksuzi ili ljudi koji nikad nisu čuli da je 13 baksuzan broj, dok je petak trinaesti međunarodni dan stravičnih malera, baksuza i ugursuza, i svak to zna. Tog

dana možeš naići na razne frikove i druge sumnjive likove, neki mlataraju sekirama iz mraka, drugi stoje satima ispred izloga knjižare i bulje što u izlog, što u knjižaru.

Tako da je prodavcima *Lagunine* knjižare te večeri bilo jasno da onaj sumnjivac, zalepljen za izlog, ne može biti niko dobronameran, da je to garantovano junak jubilarnog trinaestog nastavka onog kultnog horora *Petak 13*, koji po scenariju upada u knjižare i napada prodavce, kupce i osobito sasvim nedužne knjige.

Jbg, onda su me izgleda prepoznali, pa nisu zvali policiju, jer onaj manijak ispred *Lagune* sam bio glavom i bradom ja, moj Tomiću, a tog baksuznog datuma sam stajao i buljio u naslovnu stranu naše koautorske knjige *Jesi li video ovo*, koja je voljom izdavača izašla u petak, trinaestog septembra.

To mi je nekako nagovestio Lalić kada sam mu poslao onaj skorašnji tekst ove naše prepiske kako sam bio u vozu koji je udario u kola kod Lazarevca. Pozvao me je tad i rekao: „Brate, ja sam ateista, ali, prijateljski ti savetujem – prvo si u junu pao s bicikla i slomio lakat, onda ovo, mislim, druže, trebalo bi da odeš da ti neko to pogleda!“

Ne znam ko bi to mogao da mi pogleda, znam, doduše nekog lika što skida crnu magiju, nekog crnomagijskog stripera, mada je moja pretpostavka da je baš Lalić smislio da nam knjiga izađe u petak trinaestog, jer je to drevni recept drevnih Maja, da se baksuzluk izbija baksuzlukom, ko klin klinom.

Meni je, za razliku od tebe koji možeš popuniti čitave tri police svojim izdanjima i reizdanjima, ovo druga knjiga, prva je bila pre deset godina, tada sam takođe stajao satima i buljio u izlog, samo izlog *Službenog glasnika*, tadašnjeg izdavača, a prodavačice su se zaključavale i čekale da dođu pripadnici Ministarstva unutrašnjih poslova i uklone psiha.

Ali su imali razumevanja kada su čuli da nemam nikakve namere prema osoblju knjižare, ni prema finom svetu koji u

knjižare zalazi, samo se debilno divim svojoj knjizi u izlogu. I cvetam, ponosan sam na sebe, kao što je Đorđe Balašević cvetao kada je izašao prvi album *Ranog mraza* „Mojoj mami umesto maturske slike u izlogu".

Uz to, ovo mi je prva knjiga na kojoj se moja fotka nalazi na naslovnici, desno, tvoja je levo, što sad, istina, može biti otežavajuća okolnost ako se nekom esteti ne svidimo na prvi pogled, ali mnogo lepo izgleda kada u izlogu *Lagune* vidiš 30 Ante Tomića i 30 komada Dr. Petrovića, naređane jedan pored drugog, izgleda kao maturska slika Srednje mašinske škole, smer bravar-zavarivač, moguće i Železničko-tehničke škole, smer kondukter.

Tako da, moj Tomiću, ako je tebi kao kultnom autoru već rutinska stvar da vidiš svoju knjigu u izlogu knjižare, pa na to ne obraćaš pažnju čak i da upravo prolaziš pored nje, ja kao nekultni autor marljivo uživam u tom prelepom pogledu, osećam se dok čamim ispred izloga kao da sam na vidikovcu sa staklenim podom na 1.228 metara nad morem.

I ako te već zanima kako ide – za onih dva sata i trideset pet minuta horora petka trinaestog ispred *Lagune* nisam primetio nikoga da se u'vatio za nas dvojicu, ali imam info da je školska drugarica moje mame kupila knjigu i, kaže, sviđa joj se. Dobra vest je da moja mama ima puno školskih drugarica pa nam, verujem, drugo izdanje ne gine.

Pravo da ti kažem, moj Ante, uvek sam hteo da budem književnik, samo u nekoj državi gde se od pisanja može živeti, a ne ovde gde kao književnik, pored romana, moraš da bi preživeo nažvrljati bar tri kolumne za uticajne novine i portale, švercovati kačkavalj iz Segedina i uvaljivati ga lokalnom piljaru, gajiti slatki krompir batat na dedinom imanju pa ga preprodavati nakupcima na Kalenić pijaci ili bušiti rupe hilti bušilicom, pet evra po rupi, samo da bi uz književnički

status imao šta da jedeš. Ili kao ovaj talentovani kolega koji je dobio *Ninovu* nagradu dok je preživljavao kao uposlenik banjalučkog *Maksi* supermarketa.

Još kad si novinar ili glavni urednik, što je pakleno zanimanje za neostvarene skribomane i latentne mazohiste, ti možeš biti ozbiljan književnik jedino ako odeš na plaćeno odsustvo i negde u planini, bez mobilnog telefona, čukaš neki roman, verujući da će on postati apsolutni hit. A to ti niko neće dozvoliti jer koji bi te šef poslao na plaćeno odsustvo da pišeš romane, što se u balkanskim okvirima smatra gubljenjem vremena.

Kada je naš drugar Roske počeo da piše romane, sećam se, krišom mi je govorio da to nikako ne otkrijem Laliću, jer kad novinar krene da piše roman, on odmah prestane da se bavi novinarstvom, isto je i sa bankarskim službenicima koji odmah prestaju da se bave bankarstvom, i samo razmišljaju šta da rade sa glavnim junakom koji je na poslednjoj napisanoj stranici rukopisa upravo sleteo u London. Al' šta će da radi u Londonu? To treba smisliti jer nijedan čitalac ne bi kupio neko štivo koje počinje tako što je neki čovek sleteo na *Hitrou* i ne zna kuda dalje. Takvi romani obično postanu dosadni, i imaju naziv „Aerodromska razmišljanja Džozefa Malkoviča o prolaznosti života".

Mada, mogu ti reći, nikada nisam uspeo da izdam ništa drugo sem ove dve knjige sabranih kolumni. Istina, jedno vreme sam izdavao stan preko *AirBnba*. Nisam ništa drugo izdao, pošto već na drugoj stranici svakog od romana koje sam započeo, imam upravo tu dilemu – kako stići do trista pedeset pete stranice, i drugo, u si-viju volim da napišem „naučen da radi pod pritiskom", jerbo me je novinarski život naučio da sve stvari završavam u dedlajnu, na ivici rokova, a rokovi u književnosti ne postoje, što je ubitačno za moju nesuđenu spisateljsku karijeru. Tako da bih voleo da mi neki

izdavač da rok, ali mi je čudno što se urednici velikih izdavačkih kuća sakrivaju na simsu zgrade kad vide da ulazim da se raspitam o mogućnostima za moj roman prvenac.

Ovo naše koautorstvo mi dobro dođe, ljudi, naime, kad me sretnu kažu: čitam Antu i tebe, ali dodaju: ako vidiš Antu, kaži mu da mu je ovaj novi roman genijalnost, onaj magarac što njače kad neko ima seks, umro sam, burazeru, od smejanja. Ali ako vidiš Antu, dodaju još, kaži mu da sam se valjao od smeha i na *Čudo u Poskokovoj Dragi*. A tek *Šta je čovek bez brkova*, to je piš živi...

Tako da me ljudi doživljavaju kao sastavni neodvojivi deo Ante Tomića, ja sam kao preambula srpskog Ustava gde piše da je Kosovo sastavni i neodvojivi deo Srbije. I tu sam na dobitku – ne moram da se mučim da pišem romane, ti si sve dobre već napisao, moje je samo da primam pohvale u tvoje ime i prenosim ih kad se vidimo dvaput godišnje.

Jedan drugar me je na žurki *Velikih priča* čak zamolio: „'Oćeš da me slikaš sa Antom Tomićem?" Hm, pa dobro majku mu, mislio sam, valjda red nalaže da se slikaš i sa mnom, nekako je logično, ali onda je on razjasnio – želi da se slika sa Antom piscem, ne sa Antom kolumnistom. Hm, u redu, kazao sam, a sećaš se i sam da sam ti doveo jednog i slikao vas. To je bio taj.

Kažem, nekako sam baš odlično ovih dana jer nas je *Laguna* turila u prve redove izloga, možda nešto od toga na kraju dobro i ispadne. Pakujem se ovih dana i za Rovinj, jer je redakcija rešila da me pošalje na stručno usavršavanje u ispijanju malvazije, na *Weekend media festival*, pa ću ti pisati sledeći put šta kažu i tamo o ovom našem poduhvatu. Pozdrav, dragi koautore, paziću da nas drže u izlogu što duže. To je prestiž. Osim u Amsterdamu.